

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-003 назди
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, 734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, к. Буни Ҳисорак,
Шаҳраки донишҷӯён, бинои таълимии 7, ауд. 102,

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Давлатзода Меҳрочиддин Хайриддин
дар мавзӯи «Такмили низоми баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудити
маблағҳои буҷетӣ: назария, методология ва амалия», ки барои дарёфти
дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.08 –
Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит пешниҳод шудааст

Диссертатсияи Давлатзода М.Х. ба таҳқиқи яке аз самтҳои муҳимтарини
рушди иқтисодиёти милли – такмили низоми баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудити
маблағҳои буҷетӣ дар баҳши давлатӣ бахшида шудааст. Мавзӯи тадқиқот бо
раванди ислоҳоти идоракунии молияи давлатӣ, гузариш ба стандартҳои
байналмилалӣ ва ҷорӣ намудани рақамикунони равандҳои молиявӣ дар
Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамоҳанг буда, дорои аҳамияти назариявӣ ва амалии
баланд мебошад.

Диссертант мавзӯи тадқиқотро дар заминаи талаботи давраи муосир
асоснок намуда, зарурати таҳияи механизму равишҳои нави ташкили
баҳисобгирӣ ва назорати истифодаи маблағҳои буҷетиро нишон додааст.
Мубрами масъала дар он аст, ки самаранокии сиёсати давлатӣ, шаффофият ва
ҳисоботдиҳии мақомоти давлатӣ мустақиман ба сифати низоми баҳисобгирӣ ва
аудит вобаста аст.

Тавре ки аз муҳтавои автореферат бармеояд, диссертатсия дорои сохтори
мантиқӣ буда, аз муқаддима, чор боб, хулоса ва тавсияҳо иборат аст. Дар
муқаддима асоснокии мавзӯ, ҳадаф, вазифаҳо, объекти ва предмети таҳқиқот,
фарзияи илмӣ, асосҳои назариявӣ методологӣ ва навоариҳои илмӣ возеҳ
нишон дода шудаанд.

Дар диссертатсия унвонҷӯ масъалаҳои зеринро мавриди таҳлили
муфасссал қарор додааст:

- тавзеҳи мафҳум ва моҳияти иқтисодии буҷети давлатӣ ва нақши он
дар рушди иқтимоию иқтисодӣ;
- таҳлили принципҳо ва равишҳои ташкили баҳисобгирии муҳосибӣ
ва аудит дар баҳши давлатӣ;
- таҳқиқи марҳилаҳои таърихии ташаккули низоми баҳисобгирӣ ва
аудит дар Тоҷикистон;
- баррасии мушкилоти меъёрӣ, методӣ ва ташкилӣ дар амалияи
амалкунанда;
- омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ ва пешниҳоди роҳҳои
мутабоқсозии он ба шароити милли;
- асоснок намудани самтҳои рақамикунонӣ ва автоматикунони
равандҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит.

Дар таҳқиқот маҷмӯи васеи усулҳои илмӣ – таҳлили системавӣ, муқоисавию ҳуқуқӣ, иқтисодию омӯрӣ, институтсионалӣ ва эксперти истифода шудаанд, ки дурустии хулосаҳои илмиро таъмин менамоянд.

Дар диссертатсия маҷмӯи 12 унсури навоари илмӣ асоснок шудааст, ки арзиши назариявӣ амалии баланд доранд. Аз омӯзиши автореферат бар меояд, ки саҳми шахсии муаллиф дар таҳияи ин муқаррарот равшан аст: ӯ мустақилона таҳлилҳои назариявӣ амалӣ гузаронида, моделҳои методологӣ ва пешниҳодҳои институтсионалиро барои беҳсозии низоми баҳисобгирӣ ва аудити давлатӣ таҳия кардааст.

Аҳамияти назариявии кор дар равшансозии мафҳумҳои калидии баҳисобгирӣ муҳосибӣ ва аудити маблағҳои буҷетӣ, инчунин дар асоснокии методологияи муосири ҳамгирии баҳисобгирӣ, аудит ва рақамикунонӣ ифода меёбад. Аҳамияти амалии тадқиқот дар таҳияи тавсияҳои мушаххас барои баланд бардоштани самаранокӣ, шаффофият ва ҳисоботдиҳии низоми молияи давлатӣ мебошад. Натиҷаҳои тадқиқот метавонанд дар фаъолияти Вазорати молия, Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хазинадории марказӣ ва дигар мақомоти давлатӣ, инчунин дар раванди таълим ва омодагории мутахассисон дар соҳаҳои иқтисод ва идоракунии давлатӣ истифода шаванд.

Муаллиф натиҷаҳои тадқиқотро дар конфронсҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ тасдиқ намуда, зиёда аз 30 мақолаи илмиро, аз ҷумла 21-то дар маҷаллаҳои тақризшаванда дар феҳристи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба нашр расонидааст, ки далели сатҳи баланди илмии кори анҷомдодашуда мебошад.

Диссертатсия бо истифодаи методологияи мукаммали таҳлил таҳия шудааст. Ҳар як хулосаи илмӣ бо маълумоти омӯрӣ ва санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ асоснок гардидааст. Муаллиф тавонистааст бо равиши системавӣ робитаи байни назария ва амалро нишон диҳад. Хулосаҳо бо мантиқ, дақиқият ва далелнокии илмӣ фарқ мекунанд.

Камбудихои ҷиддие, ки ба арзиши илмии тадқиқот таъсир расонанд, мушоҳида намешаванд. Бо вучуди ин, барои тақмили минбаъдаи мавзӯ тавсия мешавад:

- ҷанбаҳои институтсионалии татбиқи тавсияҳо дар сатҳи мақомоти маҳаллӣ амиқтар таҳлил шаванд, кор боз ҳам натиҷаи баландӣ амалӣ пайдо менамуд;

- хуб мешуд, агар таҷрибаи муқоисавӣ бо кишварҳои ҳамсоя (масалан, Қазоқистон ва Ўзбекистон) барои нишон додани фарқи моделҳои миллии баҳисобгирӣ пурратар баррасӣ гардад ва ин ҷанбаҳои методологияи диссертатсияро боз ҳам ғанӣ мегардонид.

Аммо бояд қайд намоем, ки ин нуқтаҳо хусусияти тавсиявӣ дошта, ба сатҳи умумии илмии диссертатсия таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Давлатзода Меҳроҷиддин Хайриддин бо унвони «Тақмили низоми баҳисобгирӣ муҳосибӣ ва аудити маблағҳои буҷетӣ: назария, методология ва амалия» таҳқиқоти мукаммали илмӣ мебошад, ки дорои навоари назариявӣ, арзиши баланди амалӣ ва аҳамияти стратегияи давлатӣ мебошад. Натиҷаҳо ва хулосаҳои муаллиф бо меъёрҳои

муқаррарнамудаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобик мебошанд, асоснокии назариявӣю амалии кофӣ доранд ва бо мақсадҳои рушди иқтисодӣю иҷтимоӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ мебошанд.

Бо назардошти мазмун, дараҷаи асоснокӣ ва аҳамияти амалии натиҷаҳои тадқиқот, Давлатзода Меҳроҷиддин Хайриддин сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – “Баҳисобгирӣю муҳосибӣю ва аудит” доништа мешавад.

Муқарриз:

Декани факултети ҳуқуқ ва фаъолияти гумрукии

МД «Донишқадаи байналмиллалии Хучанд»-и

МД ДБССТ

д.и.н., профессор

24.10

Р.С. Шокиров

суроға: 735716, 27 микрорайон, хонаи 1, ш. Хучанд, вилояти Суғд, Ҷумҳурии Тоҷикистон

Тел.: (+992 37) 234-88-02, (+992) 92-749-52-75

Fax: (+992 37) 234-88-02

E-mail: betesk_ips@mail.ru, shokirovravshan@mail.ru

Имзояи Шокиров Р.С.-ро тасдиқ менамоям:

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсус

Раҳимов Н.И.

14.10.2025